

Република Србија
Повереник за информације
од јавног значаја
Светозара Марковића 42
11000 Београд

Тел: +381 (0) 11 2681-255
+381 (0) 11 2681-137
+381 (0) 11 2685-022
Факс: +381 (0) 11 2685-023
е-mail: office@poverenik.org.yu

Адреса за пошту: Немањина 22-26, Београд * web адреса: www.poverenik.org.yu

Бр. 021-01-9/2006-01

Датум: 14.03.2006.год.

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
Г-дин Предраг Марковић, председник

11000 Београд
Краља Милана 14

Чланом 36. став 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја утврђено је да у року од три месеца од окончања од фискалне године Повереник за информације од јавног значаја подноси Народној скупштини годишњи извештај о радњама предузетим од стране органа власти у примени овог Закона, као и о својим радњама и издацима.

Извршавајући горе наведену обавезу, у прилогу Вам достављам Извештај о спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

С поштовањем,

ПОВЕРЕНИК

Родољуб Шабић

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ПОВЕРЕНИК ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА**

**ИЗВЕШТАЈ
О СПРОВОЂЕЊУ ЗАКОНА О СЛОБОДНОМ
ПРИСТУПУ ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА**

**Београд
Март, 2006. године**

САДРЖАЈ:

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ	3
1.1 Законске претпоставке	3
1.2 Материјално-техничке претпоставке за рад Службе Повереника	5
1.3 Организација Службе и кадровска оспособљеност	5
1.4 Финансирање рада Повереника и Службе	7
2. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА	9
2.1. РЕШАВАЊЕ ПРЕДМЕТА	9
2.1.1. Процедура одлучивања по жалбама:	9
2.1.2 . Поступање поводом прекршајне одговорности	9
2.1.3. Поступање по захтеву за приступ информацији	10
2.1.4. Поступање по уступљеном захтеву	10
2.1.5. Поступање по осталим представкама	10
2.1.6. Подаци о решеним предметима	10
2.2. ОБУКА КАДРОВА	12
3. АДМИНИСТРАТИВНЕ И ДРУГЕ ПРЕПРЕКЕ У СПРОВОЂЕЊУ ЗАКОНА	13
3.1. Надзор над спровођењем закона	13
3.2. Извршење одлука Повереника	14
3.3. Утврђивање регистра субјеката на које се Закон примењује	14
3.4. Однос Закона о слободном приступу инф. од јавног значаја и других закона	15
3.5. Обезбеђење додатног простора за потребе Службе Повереника	16
4. ЈАВНОСТ РАДА ПОВЕРЕНИКА	16
5. ПРИМЕНА ЗАКОНА ОД СТРАНЕ ОРГАНА ВЛАСТИ	17
5.1. Поступање органа по захтевима за приступ информацији	17
5.2. Наплаћивање трошкова	19
5.3. Спровођење обуке и одржавање носача информација	19
5.4. Подношење извештаја	20
5.5. Израда и објављивање информатора о раду	21

Извештај о спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја у 2005.години

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

1.1 Законске претпоставке

Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја је донет 05. новембра 2004. године (Сл.гласник РС 120/04) и ступио је на снагу 13.11.2004.г.

Законом је основана институција Повереника за информације од јавног значаја (у даљем тексту: Повереник), као самосталан државни орган, независан у вршењу надлежности, ради обезбеђивања остваривања права на слободан приступ информацијама од јавног значаја.

Одлуком Народне Скупштине Р. Србије, РС број 91 од 22.12.2004. године за Повереника је изабран Родољуб Шабић.

Повереник је у јануару 2005.г донео акта којима се уређује рад Службе Повереника, на која је Народна Скупштина Р. Србије дала сагласност 23.05.2005. г. и то:

- Одлуку о образовању Службе Повереника за информације од јавног значаја,
- Одлуку о платама у Служби Повереника за информације од јавног значаја и
- Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Служби Повереника за информације од јавног значаја.

Функција институције Повереника је да обезбеђује остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја. У складу са одредбама чл. 35. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, у надлежности Повереника је да:

- решава по жалби против решења органа власти којима су повређена права уређена овим законом;
- прати поштовање обавеза органа власти утврђених овим законом и извештава јавност и Народну скупштину о томе;
- даје иницијативу за доношење или измене прописа ради спровођења и унапређења права на приступ информацијама од јавног значаја;
- предлаже органима власти предузимање мера у циљу унапређивања њиховог рада уређеног овим законом;
- предузима мере потребне за обуку запослених у државним органима и упознавање запослених са њиховим обавезама у вези са правима на приступ информацијама од јавног значаја, ради делотворне примене овог закона;
- обавештава јавност о садржини овог закона, као и о правима уређеним овим законом и
- обавља и друге послове одређене овим законом.

У складу са законом, Повереник је у обавези да:

- 1.) У року од три месеца од окончања фискалне године, поднесе Народној скупштини годишњи извештај о радњама предузетим од стране органа власти у примени овог закона, као и о својим радњама и издацима. Повереник подноси Народној скупштини и друге извештаје, када оцени да је то потребно (чл.36.Закона),
- 2.) Изда и ажурира приручник са практичним упутствима за делотворно остваривање права уређених овим законом, на српском језику и на језицима који су, у складу са законом, одређени као језици у службеној употреби (чл. 37. ст.1.),
- 3.) Путем штампе, електронских медија, интернета, јавних трибина и на друге начине, упознаје јавност са садржином приручника за примену закона (чл.37.ст.3),
- 4.) Изда упутство по којем се објављује информатор о раду државног органа.

У складу са наведеним овлашћењима и обавезама, Повереник је током 2005. на основу чл. 37. и 40. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја донео:

- 1.) Упутство за објављивање информатора о раду државног органа (Сл. гласник РС 57/05 од 05.07.2005.г.) и
- 2.) Водич кроз Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја, као приручник за спровођење Закона, који је објављен у додатку Сл. гласника РС број 67/05).

Упутством за објављивање информатора о раду државног органа, ближе су прописани начин израде и објављивања информатора државних органа.

Водич кроз Закон је припремљен и објављен на српском језику у тиражу од 20.000 примерака и на осталим језицима који су у службеној употреби (националних мањина) у тиражу од 5.000 примерака, чиме је Повереник извршио обавезу утврђену чланом 37. Закона.

Водич је припремљен уз одлучујућу помоћ Мисије ОЕБС-а и Коалиције НВО за слободу приступа информацијама, која је такође посебно издање водича у тиражу од 5.000 примерака дистрибуирала кроз своју мрежу органа јавне власти и корисницима права на информацију.

Почетком 2006.г. Влада Србије је на поновљену иницијативу Повереника и на предлог Министарства културе, као овлашћеног предлагача, донела:

Уредбу о висини нужних трошкова за издавање копије докумената на којима се налазе информације од јавног значаја (Сл.гласник РС 8/06).

Тиме су остварене основне законске претпоставке за спровођење Закона.

1.2 Материјално-техничке претпоставке за рад Службе Повереника

Основне материјално-техничке услове за рад Службе Повереника, надлежне службе Владе обезбедиле су после шест месеци од избора Повереника, тј. у јуну 2005.г, а након више пута поновљених тражења Повереника за обезбеђење простора и основне опреме, због чега је Служба почела са радом тек 1. јула 2005. године, са седиштем у ул. Светозара Марковића 42 у Београду.

Међутим, расположиви простор у погледу величине већ неколико месеци не одговара стварним потребама Службе, због константног повећања прилива предмета који захтева хитан пријем одређеног броја кадрова за које су у овој години одобрена средства у буџету.

Део опреме за рад Службе је власништво Управе за заједничке послове републичких органа (6 персоналних рачунара, 1 лап-топ рачунар, 4 штампача, 1 пројектор, 1 мулти- функцијска машина, аутомобил „шкода октавија“-superb, мини телефонска централа, а други део је набављен из средстава Повереника у 2005.г. (аутомобил марке „шкода октавиа“, купљен 21.10. 2005.г. по прибављеној сагласности Владе РС и спроведеном поступку јавне набавке, 1 сервер, 2 персонална рачунара, 1 штампач мрежни, 1 преносни рачунар и 3 грејна тела).

1.3 Организација Службе и кадровка оспособљеност

Према акту о организацији и систематизацији радних места у Служби Повереника, на који је Народна Скупштина дала сагласност, Служба има:

- Сектор за унапређење јавности рада,
- Сектор за управни поступак,
- Сектор за заједничке послове и
- Кабинет Повереника.

У Служби се обављају следећи послови:

- управни послови решавања по жалби против решења органа власти којима су повређена права на приступ информацијама од јавног значаја, послови везани за управни спор против решења Повереника, праћење извршења одлука и за прекршајну одговорност;
- стручни, аналитички и нормативни послови, послови сарадње са другим органима, службама и институцијама, саветодавни и други послови у функцији спровођења и унапређивања права на приступ информацијама од јавног значаја;
- правни послови у вези остваривања права из радног односа запослених у Служби Повереника, економско-финансијски и оперативни послови у вези поступања са странкама, представкама и жалбама, административно-технички и други послови од значаја за остваривање надлежности Повереника .

За обављање ових послова, систематизовано је укупно 21 радно место, од чега је једно место заменика Повереника, кога по Закону бира Скупштина, секретар Службе и два помоћника секретара и шеф кабинета, које именује Повереник. Осталих 16 радних места чине запослени, од чега 11 са високом и 5 са средњом стручном спремом.

Организациона шема Службе Повереника према систематизацији:

/Осенчена места су попуњена/

Фактичко стање кадрова:

У 2005. години, поред Повереника, стручне послове обављао је секретар Службе, све до септембра месеца, када су именована два помоћника секретара. Административне и техничке послове обавља троје запослених (технички секретар Повереника, возач и запослени на административно-техничким пословима у Служби) тако да у Служби има укупно 6 запослених, од којих само троје, секретар и 2 помоћника секретара, раде на пословима обраде предмета по жалбама тражиоца информација и другим стручним пословима Службе. Овако мали број кадрова је далеко испод стварних потреба, а пријем нових је директно условљен обезбеђењем додатног простора.

За обављање финансијских и других стручних послова којима се обезбеђује функционисање саме Службе (у вези остваривања права из радног односа запослених, јавних набавки, техничке подршке информационом систему и сл.) радно се ангажују лица по уговорима о делу.

1.4 Финансирање рада Повереника и Службе

Рад Повереника и Службе се, према чл. 34. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, финансира из буџета Републике Србије.

Буџет за 2005. годину

Финансијска средства за 2005. годину су обезбеђена у јуну 2005.г. и то најпре из текућих буџетских резерви, по Решењу Владе Републике Србије 05 бр. 401-3342/2005 од 2. јуна 2005.г, а затим кроз ребаланс буџета, у укупном износу од 14.845.000 динара.

Ова средства су реализована у 2005.г у износу од 59%, од чега је највећи део утрошен за обезбеђивање основних претпоставки за рад овог органа, набавку неопходне компјутерске и друге опреме за рад и комуникацију, службеног аутомобила, издавање приручника за примену Закона, постављање веб презентације органа, затим за накнаду лицима на име извршених услуга по уговорима (финансијски послови, администрирање мреже, израде програма евиденције пријема и решавања предмета и др.) и наравно за исплату плата запослених као и пореза и доприноса по том основу.

У првој половини 2005. г. када није био одобрен буџет за рад овог органа, па ни елементарни услови за рад, одређене активности на промоцији и спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја помогли су Мисија ОЕБС-а у Србији и Црној Гори и невладине организације окупљене у коалицију за слободан приступ информацијама, у координацији Фонда за отворено друштво. То обухвата финансирање десетак семинара и других скупова одржаних у разним градовима у Србији и трошкове издавања и дистрибуције Водича кроз Закон у тиражу од 5.000 примерака.

Реализација буџета за 2005.г.

ПОЗИЦИЈА	ОПИС	ОДОБРЕНО	РЕАЛИЗОВАНО	%
411	Плате, додаци, накнаде	2.492.000,00	2.446.425,25	98,17
412	Доприноси	440.000,00	423.442,00	96,24
413	Накнаде у натури	200.000,00	8.999,99	4,50
414	Социјална давања	100.000,00	57.390,70	57,39
415	Накнаде за запослене	200.000,00	18.124,42	9,06
416	Награде и бонуси	478.000,00	434.704,99	90,94
421	Стални трошкови	1.425.000,00	343.674,17	24,12
422	Трошкови путовања	760.000,00	14.290,00	1,88
423	Услуге по уговору	2.925.000,00	1.724.571,49	58,96

425	Поправке и одржавање	475.000,00	22.954,18	4,83
426	Материјал	2.850.000,00	1.221.004,30	42,84
482	Порези, таксе	500.000,00	12.686,00	2,54
483	Новчане казне	1,00	0,00	0,00
512	Машине и опрема	2.000.000,00	1.999.322,38	99,97
УКУПНО:		14.845.001,00	8.727.589,87	58,79

Буџет за 2006. годину

Предлогом закона о буџету Републике Србије за 2006. годину који је Влада Републике Србије усвојила на седници од 28.10.2005. године, за рад Повереника за целу 2006.г. одобрена су средства у износу од 11.934.000 динара, што је за 20% мање од средстава одобрених за половину 2005. године, при чему су средства за плате пројектоване према броју од 4 запослена, укључујући и Повереника (фактичко стање запослених на дан 01.10.2005.г било је шест са Повереником), иако је Народна скупштина дала сагласност на акта о раду Повереника са 21 запосленим, укључујући заменика Повереника.

Након интервенције Повереника преко Одбора за културу и информисање Народне скупштине и иницирања подношења амандмана, поднет је и прихваћен одговарајући амандман на основу кога су за 2006. г. за рад Повереника одобрена средства која омогућавају остваривање функције Повереника и то:

Преглед буџета за 2006. г

Позиција	Одобрено у дин.	Утрошено до 28.02.2006.	%
411 Плате и додаци запослених	15.500.000	1.094.472,21	7,06
412 Соц. доприн. на терет пос.	2.800.000	195.906,21	7,00
413 Накнаде у натури	100.000	0,00	0,00
414 Соц. давања запосленима	200.000	0,00	0,00
415 Накнаде за запослене	400.000	5.032,56	1,26
416 Награде, бонуси и ост. пос. расходи	-	-	-
421 Стални трошкови	1.760.000	90.211,93	5,13
422 Трошкови путовања	1.000.000	11.342,79	1,13
423 Услуге по уговору	6.000.000	508.848,76	8,48
424 Специјализоване услуге	100.000	0,00	0,00
425 Текуће поправке и одржавање (услуге и материјали)	100.000	0,00	0,00
426 Материјал	1.200.000	100.152,53	8,35
482 Порези, обавезне таксе, казне	30.000	4.901,00	16,34
512 Машине и опрема	500.000	16.890,11	3,38
Приходи из буџета Укупно за раздео 44:	29.690.000	2.027.758,10	6,83

2. ПРЕГЛЕД АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА

2.1. РЕШАВАЊЕ ПРЕДМЕТА

2.1.1. Процедура одлучивања по жалбама:

Тражилац информације (грађанин, новинар, јавно гласило и др.) може изјавити жалбу Поверенику ако орган јавне власти одбије да га обавести о томе да ли поседује одређену информацију од јавног значаја, или да ли му је она доступна, да му стави на увид документ који садржи тражену информацију, да му изда или упуту копију документа (зависно од тога шта је тражено) или то не учини у прописаном року од 15 дана (изузетно у року од 40 дана из оправданих разлога из чл. 16.ст. 3. Закона или у року од 48 сати за одређену врсту информација од значаја за заштиту живота или слободе неког лица или угрожавање или заштиту здравља становништва и животне средине).

По жалби Повереник поступа по Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја и према одредбама о општем управном поступку које се односе на решавање другостепеног органа по жалби и доноси одлуку без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од предаје жалбе.

Пре доношења одлуке, Повереник омогућава органу власти да се изјасни, а по потреби и жалиоцу. Решавајући по жалби, Повереник ће:

- Одбацити жалбу из формалних разлога, ако је недопуштена, изјављена од неовлашћеног лица или неблаговремена, односно преурањена код „ћутања управе“,
- Одбити жалбу као неосновану, ако је орган власти доказао да је поступио у складу са законом,
- Уважити жалбу као основану и наложити органу јавне власти да тражену информацију достави тражиоцу, уз остављање кратког рока за то и уз обавезу да обавести Повереника о извршењу налога из решења,
- Обуставити поступак, ако подносилац одустане од жалбе или престану разлози за даље вођење поступка по жалби када орган власти у међувремену достави тражену информацију жалиоцу.

Ради утврђивања чињеничног стања битног за доношење решења по жалби, Повереник има право да врши увид у сваки носач информације на који се Закон примењује.

2.1.2 . Поступање поводом прекршајне одговорности

Када поводом жалбе, или на други начин утврди да у поступању, односно непоступању органа јавне власти има елемената прекршаја из чл. 46-48. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, Повереник обавештава Министарство културе, као надлежан орган за покретање прекршајног поступка и доставља му све списе предмета ради покретања прекршајног поступка.

2.1.3. Поступање по захтеву за приступ информацији

По захтеву којим се тражи информација од јавног значаја којом располаже Повереник, која је настала у раду или у вези са његовим радом, Повереник поступа као и сваки други орган јавне власти у складу са одредбама чл. 16. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја: доставља тражену информацију тражиоцу у прописаном року, ако располаже документом са траженом информацијом и о томе сачињава белешку; ако не располаже документом, обавештава тражиоца и уз његову сагласност, захтев доставља органу у чијем се поседу, по његовом сазнању документ налази. Уколико утврди да постоје Законом утврђени разлози да се ускрати или ограничи давање тражене информације, донеће решење којим се захтев одбија са образложењем разлога за такву одлуку.

2.1.4. Поступање по уступљеном захтеву

По прослеђеном или уступљеном захтеву од другог органа јавне власти на основу чл. 19. Закона, Повереник поступа тако што најпре проверава да ли се документ налази у поседу органа који му је проследио захтев и ако се не налази, захтев доставља органу у чијем се поседу, по његовом сазнању, документ налази (осим ако тражилац није одредио другачије) и о томе обавештава тражиоца, или ће тражиоца упутити на орган у чијем поседу се налази информација.

2.1.5. Поступање по осталим представкама

Примљене представке на рад органа јавне власти, а које по садржини нису информације од јавног значаја, Повереник доставља надлежном органу ради поступања и обавештава подносиоца у оквиру своје надлежности.

2.1.6. Подаци о решеним предметима

Полазећи од чињенице да је, из објективних разлога, Служба Повереника почела са радом тек 01.07.2005. године, подаци о решеним предметима обухватили су период од јула 2005.г. закључно са фебруаром 2006.г.

У том периоду Служба је имала у раду укупно 693 предмета, од чега је само у току јануара и фебруара 2006.г. примљен 261 предмет.

Решена су укупно 443 предмета, а 253 су у поступку решавања.

Структура решених предмета:

- 330 жалби, од чега је само 12 изјављено на донета решења о одбијању захтева тражиоца информације, а остале жалбе су због непоступања органа по захтеву за приступ информацијама од јавног значаја или одбијања захтева без доношења решења,
- 7 одговора на тужбе у управном спору, изјављене против решења Повереника,

- дато је 10 мишљења у вези примене Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја,
- 5 захтева којима се од Повереника тражи информација од јавног значаја,
- 22 захтева којима се тражи информација од јавног значаја, а које је Служба проследила органу јавне власти који поседује информацију ради поступања и обавестила подносиоце,
- 29 предмета се односе на комуникацију са органима власти у вези са утврђивањем надлежности органа за поступање у конкретном случају, у вези са другим питањима примене закона,
- 40 представки на рад органа које нису информације од јавног значаја и исте су прослеђене надлежним органима на надлежност, уз обавештење подносиоцима.

Исход предмета по жалбама:

Од 330 решених жалби, само 14 је било неосновано. Одлучујући по жалбама, Повереник је донео следеће одлуке:

- 151 решење којима је органу власти наложено да се омогући приступ траженој информацији,
- 128 закључака којим се обуставља даље вођење поступка јер је орган власти у међувремену, након интервенције Повереника, поступио по захтеву за приступ информацији,
- 23 закључка којима се жалба одбацује из формалних разлога, због неблаговремености, односно преурањености, недопуштености или ненадлежности за решавање.
- 28 предмета је спојено приликом решавања, јер се радило о истом органу власти и подносиоцу жалбе.

Извршење решења:

Од 137 решења којима је наложен приступ информацији,

- 15 решења није извршено, а односе се на следеће органе:
 - Министарство унутрашњих послова - Београд, МУП - Секретаријат у Лесковцу - ОУП Власотинце, МУП - Генерални инспекторат, Безбедносно-информативна агенција, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде,
 - Окружни суд у Београду, Окружни суд у Зрењанину, Трговински суд у Београду, Виши трговински суд у Београду, Друго општинско јавно тужилаштво у Београду, Градски судија за прекршаје града Београда,
 - Град Београд – Секретаријат за урбанизам и грађевинске послове, ЈП ПТТ саобраћај „Србија“, ЈП „Пословни простор-Вождовац“, Нови Сад - Гас, Ветеринарска станица“ Сомбор“.

- У десетак случајева, поводом донетих решења, тражилац указује да добијене информације нису потпуне или тачне, што захтева проверу у поступку надзора.

Жалбе се у највећем броју односе на ускраћивање информација односно копија докумената о:

- Располагању буџетским и донаторским средствима,
- Међународним и домаћим пројектима,
- Јавним набавкама,
- Легалности поступака издавања разних дозвола, посебно за градњу објеката,
- Заштити личних слобода и личних и имовинских права,
- Платама и броју запослених,
- Заштити здравља људи, животне средине, животиња,
- Одлуке органа гоњења и правосудних органа и друго.

2.2. ОБУКА КАДРОВА

Полазећи од тога да је обука кадрова у органима јавне власти који су у обавези да поступају по Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја један од најбитнијих предуслова за његову квалитетну примену, Повереник и његова служба су у протеклом периоду имали доста активности у вези спровођења обуке.

Закон је ову активност предвидео као изричиту обавезу сваког државног органа у погледу спровођења обуке запослених и њихово упознавање а обавезама утврђеним овим законом, у складу са чл. 42. Закона, а обавеза је Повереника да предузима потребне мере да се ова обука реализује.

У том смислу, на основу чл. 35. Закона, Повереник је у првој половини октобра 2005. године упутио писма државним органима у смислу члана 3. ст.1. Закона и то: свим министарствима, органима АП Војводина, свим органима локалне самоуправе, града Београда и других градова у Србији и подсетио их на изричиту обавезу државног органа у погледу спровођења обуке запослених и њихово упознавање са обавезама утврђеним овим законом, полазећи од уочене неспремности запослених у великом броју државних органа да одговоре обавезама из Закона. Истовремено је исказана спремност Службе Повереника да државним органима, у складу са објективним могућностима, помогне у реализацији програма обуке кадрова задужених за поступање по захтевима за слободан приступ информацијама од јавног значаја, као и отвореност Службе за консултације по питању примене Закона, као што се то иначе чини кроз свакодневне контакте.

У складу са тим, Повереник је, у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у СЦГ и уз подршку начелика управних округа, у току 2005. г. реализовао програм обуке у пет регионалних центара којим су обухваћени кадрови из око педесет општина које припадају окружним центрима у Новом Саду, Нишу, Крагујевцу, Краљеву и Крушевцу. За 2006. годину је договорен наставак ових активности и програмом обуке ће бити обухваћено још пет регионалних центара у фебруару и марту месецу (Панчево, Смедерево, Ужице, Јагодина и Прокупље). До краја

фебруара су реализована два ова семинара, а преостала три ће бити у марту месецу.

Током фебруара 2006. г. Повереник је такође у сарадњи са Мисијом ОЕБС-а у Србији и Црној гори, одржао три семинара у Суботици, Кикинди и Шапцу, у оквиру сарадње на едукацији новинара на примени Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Повереник је, такође, учествовао у реализацији пројекта »Законом до истине« започетог у августу 2005. г. у сарадњи са ЦЕСИД-ом у оквиру кога су одржане трибине у пет градова у Србији у 2005. г. и три у јануару 2006. г. са циљем да се путем јавних трибина, медијских наступа и поделе пропагандног материјала, грађани упознају са правима утврђеним Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Током 2005. г. године, Повереник је имао и више других активности у функцији обуке на спровођењу Закона:

У Влади Републике Србије, заједно са Мисијом ОЕБС-а реализован је семинар за овлашћена лица у Влади и министарствима поводом примене Закона, на коме је учествовала већина овлашћених лица и на коме се говорило и о обавезама државних органа у вези спровођења овог закона и расправљало о неким спорним питањима.

Сличан скуп је одржан и у Новом Саду, уз учешће већег броја овлашћених лица из Извршног већа Војводине и покрајинских секретаријата на тему примене Закона.

У више градова у Србији организоване су трибине и округли столови у сарадњи са НВО на тему борбе против корупције, слободе медија и сл. и у том контексту, и примене Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, (Транспарентност Србија, ЦЕСИД, Центар за професионализацију медија, Млади правници Србије и други), на којима су Повереник, односно његова служба, такође узели учешће.

Оцењујући значај и ефекте досадашњих активности на едукацији кадрова на примени овог закона, ове активности ће се наставити током целе 2006. године.

3. АДМИНИСТРАТИВНЕ И ДРУГЕ ПРЕПРЕКЕ У СПРОВОЂЕЊУ ЗАКОНА

3.1. Надзор над спровођењем закона

Надзор над спровођењем Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, према члану 45. Закона врши Министарство културе, које је, као овлашћени орган у смислу члана 154. Закона о прекршајима ("Сл. гласник РС" 101/05) надлежно за подношење захтева за покретање прекршајних поступака, у случајевима прописаних прекршаја из чл. 46-48. овог закона.

На основу тога, Служба Повереника је у више наврата, 27.09.2005.г, 15.11.2005.г, 29.12.2005.г. и 27.02.2006.г. Министарству културе доставила на надлежност укупно 222 предмета по којима је решавано у управном поступку по жалбама тражиоца информација, а у којима има елемената прекршаја прописаног чланом 46. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Подношење захтева за покретање прекршајног поступка подразумева претходно спровођење надзора ради утврђивања идентитета одговорних лица

и елемената прекршаја, за шта Министарство културе, у овом моменту, нема кадровских, организационих, логистичких и других могућности, нити у свом саставу има инспекцијску службу која би вршила овај надзор.

Полазећи од тога да је сврха Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја да обезбеди јавност рада органа јавне власти као и од надлежности Министарства за државну управу и локалну самоуправу - Управне инспекције, закључено је да би било целисходније да надзор над спровођењем овог закона буде у надлежности управне инспекције која иначе врши надзор у погледу ефикасности и ажурности рада државних органа, организација и правних лица којима је поверено вршење одређених послова државне управе. (Оваква законска решења су у законима о слободном приступу информацијама у БиХ, Хрватској, Ц.Гори...)

Министарство културе је у децембру прошле године информисало Владу Републике Србије о проблему у вези са вршењем надзора над спровођењем Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, те се очекује предузимање конкретних мера да се ови проблеми превазиђу. Служба Повереника је усмено, пре два месеца, из Министарства културе обавештена да то министарство припрема измену Закона у том смислу да надзор над његовом применом буде у надлежности Министарства за државну управу и локалну самоуправу, уместо Министарства културе.

Последица наведеног је да поред надзора, ни механизам прекршајне одговорности још увек не функционише, осим у појединачним случајевима када захтев за покретање прекршајног поступка непосредно поднесе тражилац информације као оштећени.

3.2. Извршење одлука Повереника

Према одредбама члана 28. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, извршење решења и закључака Повереника, у случају потребе, обезбеђује Влада Републике Србије.

Без обзира на релативно мали број неизвршених одлука Повереника (петнаестак) поставља се питање механизма за обезбеђење њиховог извршења.

Законом о општем управном поступку предвиђено да се извршење неновчаних обавеза, какве садрже и решења Повереника, може обезбедити принудном мером у виду новчане казне, која се може више пута понављати све док обавеза не буде извршена. Овај механизам би се могао ефикасно користити у случају неизвршења решења. Његово ефикасно коришћење би могло бити обезбеђено уношењем одговарајућих решења у Пословник о раду Владе Србије или усвајањем посебног подзаконског акта.

Ово питање Повереник је отворио у комуникацији са Владом, очекујући да Влада, у сарадњи са Републичким секретаријатом за законодавство, овај проблем што пре реши.

3.3. Утврђивање регистра субјеката на које се Закон примењује

Органи јавне власти, у смислу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, на које се овај закон односи су: државни органи, органи територијалне аутономије, органи локалне самоуправе,

организације којима је поверено вршење јавних овлашћења, као и правна лица које оснива или финансира у целини, односно у претежном делу државни орган. Практични разлози примене Закона указују на потребу утврђивања регистра који би обухватио све ове субјекте и без кога је готово немогуће вршити послове надзора.

Полазећи од надлежности Министарства културе за вршење надзора над спровођењем Закона, реално би било очекивати да то министарство и сачини регистар субјеката над којима врши надзор. Министарство за сада, као што је констатовано на заједничком састанку, не располаже кадровским ни другим логистичким претпоставкама за реализацију овог задатка, те је неопходно што пре обезбедити функцију надзора над применом овог закона, а у оквиру тога и питање израде каталога субјеката који подлежу надзору. Служба Повереника је, разуме се, спремна да помогне у реализацији овог сложеног задатка, у складу са објективним могућностима.

У складу с тим, Повереник је упутио писма свим државним органима у смислу овог закона захтевајући достављање података о правним лицима из чл. 3. ст.2. Закона из области у делокругу тог државног органа. На основу до сада пристиглих података и очекиваног броја субјеката за које још нису добијени подаци, претпоставља се да се ради о бази од преко десет хиљада субјеката, чија израда превазилази стварне кадровске и техничке могућности Службе Повереника.

3.4. Однос Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и других закона

Поводом примене Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, наметнуло се питање односа овог и других закона који садрже ограничавајуће односно условљавајуће одредбе у погледу доступности информација. Такве одредбе садрже најчешће процесни закони, као нпр. ЗКП, закони о прекршајном, извршном, парничном, управном поступку и др, где се доступност информације ограничава само на увид у списе или тражилац информације мора доказивати оправданост интереса за то, за разлику од Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, или садрже одредбе о ускраћивању одређених докумената проглашених службеном тајном, а да нису испуњени услови за ускраћивање или ограничење права на информацију прописани овим законом.

Прошле године усвојени Закон о полицији такође садржи сличне одредбе које су у нескладу са овим законом, поводом чега је Повереник у току скупштинског разматрања овог закона, упутио писмо Одбору за културу и информисање Народне скупштине РС и позвао посланике на подношење амандмана, који нажалост нису усвојени, што може индиректно отежавати примену Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, који се као *lex specialis*, мора поштовати у случају колизије, који принцип је потврђен и у међународним размерама.

Као слични закони у демократском свету, и наш Закон предвиђа да грађанин, који тражи информацију, није дужан да доказује да за то има интерес.

Предвиђањем, као у случају Закона о полицији и Закона о прекршајима, обавезе доказивања „оправданог“, или „правног“, или „на закону заснованог“, или „основаног“ интереса, изазива се непотребна конфузија и отварају

могућности за ограничавање права грађана. Зато би било много боље да предлози нових закона, у вези са приступом информацијама, садрже одредбе које упућују на Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја, уместо напред наведених решења.

Декларација о доступности информација, коју су у децембру 2004. заједнички усвојили специјални извештач Уједињених Нација за слободу мишљења и изражавања, представник ОЕБС-а за слободу медија, и специјални извештач Организације америчких држава за слободу изражавања, изричито је у погледу тога да, у случају супротности, закон о доступности информација има приоритет у односу на све остале законе.

3.5. Обезбеђење додатног простора за потребе Службе Повереника

Обим послова Службе Повереника је значајно увећан и сваким даном се енорно повећава, а постојећи простор не дозвољава ангажовање додатног броја запослених. Просторије у којима сада Служба ради су осетно мање, не само у односу на потребе Службе у пуном саставу који је предвиђен актом на који је сагласност дала Народна скупштина, него и од оног броја запослених за који су већ у овом тренутку одобрена и обезбеђена средства у буџету, а за чијим радом постоји нужна потреба.

Повереник је четири пута писмено указао Републичкој дирекцији за имовину о овом проблему, са захтевом и конкретним предлогом за доделу додатног простора, што до данас није решено, иако је у септембру прошле године од директора Дирекције добио уверавање да ће то бити приоритетно решавано.

Константно одржавана ажурност у решавању жалби до пред крај прошле године, се озбиљно доводи у питање уколико се хитно не реши ово питање и омогући пријем кадрова. То се наравно односи и на извршавање других послова из утврђене надлежности Повереника у спровођењу закона.

У том смислу се очекује решавање више пута поновљеног захтева за доделу додатног простора .

4. ЈАВНОСТ РАДА ПОВЕРЕНИКА

Све информације које се односе на рад Повереника доступне су на страницама веб презентације Повереника, на адреси : **www.poverenik.org.yu** и то како информације везане за примену Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, тако и оне које се односе на саму Службу Повереника. Јавност података у вези примене Закона обезбеђује се путем:

- Саопштења Повереника путем средстава информисања , са ставовима по појединим питањима везаним за примену овог закона, која се објављују и на страницама веб сајта Повереника, у наслову „Саопштења“,
- Мишљења и ставова Повереника о примени појединих одредаба Закона, која се објављују у облику саопштења, кроз појединачна мишљења по поднетом захтеву или кроз одлуку Повереника по жалби, а значајнија се објављују у Информатору о раду Повереника,

- Статистичких података о решавању предмета и донетим одлукама, који се приказују се на страницама на веб сајта, у наслову “Број предмета” и „Извештаји “.

Информације везане за рад Службе Повереника, одобрени буџет и његово извршење, плате, расположиву опрема за рад, организацију, запослене и др. садржане су у Информатору о раду Повереника који је такође представљен на сајту.

Јавност рада се обезбеђује и путем извештаја Повереника надлежним органима, Народној скупштини, односно надлежном скупштинском одбору, као и кроз обавештавање Председника Владе, Владе Србије и Министарства културе, као органа надлежног за надзор над применом овог закона.

Први Извештај о спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, закључно са 31.10.2005.г, Повереник је доставио Одбору за културу и информисање Народне скупштине Р. Србије почетком новембра месеца прошле године. Овај извештај, према сазнању Повереника, Одбор није разматрао.

У другој половини септембра ове године, Повереник је упутио писмо Председнику Владе Републике Србије у коме га је упознао са важнијим активностима Повереника и досадашњим радом Службе и указао на неке од најважнијих административних препрека у спровођењу Закона, посебно питање надзора, а у другој половини октобра такође је слично писмо доставио и Министру културе.

5. ПРИМЕНА ЗАКОНА ОД СТРАНЕ ОРГАНА ВЛАСТИ

5.1.Поступање органа по захтевима за приступ информацији

Из достављених извештаја државних органа (310 извештаја), утврђује се да је у току 2005. године државним органима поднето преко 2.000 захтева за приступ информацијама од јавног значаја. Разуме се, будући да се ради о подацима из поднетих извештаја, а да је извештаје поднео само мањи број оних који су били дужни да то учине, број реално поднетих захтева извесно је далеко већи.

Правом на приступ информацијама користили су се највише грађани, удружења грађана и сами државни органи, а мањим делом медији.

Што се тиче садржине захтева за приступ информацијама, највеће интересовање је било за подацима о располагању буџетским и донаторским средствима, платама и броју запослених, јавним набавкама, легалности поступака издавања разних дозвола, посебно за градњу објеката, затим за документима који су подносиоцу захтева важни у судским или другим поступцима ради заштите личних слобода и личних и имовинских права, заштите здравља људи, животне средине, животиња и друго.

Имајући у виду напред наведене податке о броју жалби по којима је Повереник решавао и исходу решавања, може се закључити да још увек не постоји задовољавајућа спремност државних органа да омогуће приступ свим информацијама о свом раду које морају бити доступне јавности, у складу са Законом.

Посебно је забрињавајућа чињеница да је највећи број жалби изјављених Поверенику за информације од јавног значаја изјављен због, како се то уобичајено каже, „ћутања администрације“. Ради се, заправо, о игнорисању захтева за слободан приступ информацијама и о одсуству ма каквог поступања по истим у оквиру за то Законом предвиђеним роковима. У овим ситуацијама не може се говорити о „ћутању администрације“, јер Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја такву процесну ситуацију не познаје. Напротив, он непоступање по захтеву у законском року третира као противправно поступање и за то предвиђа прекршајну одговорност. Овлашћено лице у органу власти дужно је да, у Закону предвиђеном року, или удовољи захтеву или исти одбије тако што ће донети решење у складу са Законом. Не сме игнорисати захтев, јер тако чини прекршај, а нажалост управо такво поступање је било најчешће. Стога се може констатовати да је у досадашњој примени Закона од стране органа власти почињен веома велики број прекршаја, извесно далеко већи од оног који је констатован кроз праксу Службе Повереника за информације.

Као најчешћи разлог због кога су државни органи ускраћивали тражене информације је позивање на поверљивост докумената, без пружања доказа да се тиме штити неки претежнији интерес, како то Закон налаже, или то да тражилац нема оправдан интерес, обзиром да није имао статус странке у неком поступку пред органом власти поводом кога се информације траже, што такође не сме бити разлог ускраћивања информације.

Ускраћивање информација по захтеву другог органа јавне власти које се догађало у неколико случајева, претежно на локалном нивоу, је посебно регистровано као забрињавајући проблем. Иако није било за очекивање Поверенику за информације су се, ради заштите права на слободан приступ информацијама, обраћали и органи власти. Нарочито бизаран случај био је случај непоступања по захтеву једног градског омбудсмана, поднетог властима у истом граду. Поред тог, било је и других случајева непримереног поступања органа, као нпр. да се надлежне општинске управе оглушују на поднети захтев, са образложењем да је за то надлежан председник исте општине, који је иначе одговоран за рад исте те извршне власти или да је то у надлежности председника скупштине општине. Ово је очигледно последица односа међу носиоцима власти унутар општине, а будући да ти односи, били партијски или персонални, не би смели доводити у питање остваривање одговарајућих односа између органа власти, ова појава, по оцени Повереника, заслужује пажњу Народне скупштине.

Напред исказани подаци о одлукама Повереника донетим поводом изјављених жалби у случају одбијања приступа информацији, говоре о великом проценту неосновано одбијених или нерешених захтева од стране државних органа, односно да је мање од 10% од укупно изјављених жалби било одбијено или одбачено од стране Повереника из материјално-правних или процесних разлога.

Пажњу заслужује и чињеница да је у великом броју случајева поступак окончан решењем Повереника о обустављању истог, јер је орган власти у међувремену, одмах након интервенције Повереника, поступио по захтеву тражиоца и омогућио приступ информацији. Ова чињеница јасно показује да се уз додатни, не нарочито велики, напор одговорних све ово могло избећи, а истовремено имати корисне ефекте у виду задовољнијих грађана и медија, боље слике о односу органа власти према обавезама које по Закону имају и

избегавању непотребног администрирања нужног након покретања поступка пред Повереником.

Иначе, посебну пажњу заслужује чињеница да су готово сви органи из области правосуђа указали на проблем да у одобреним буџетима за њихов рад нису предвиђена средства за спровођење овог закона, што, објективно, може бити проблем за његову квалитетну примену.

5.2. Наплаћивање трошкова

Према исказаним подацима, веома мали број органа је наплаћивао трошкове издавања копија докумената, што се може рећи да је последица доношења трошковника тек почетком ове године, односно његово одсуство током целе прошле године. Било је нажалост, појединачних случајева наплате далеко већих трошкова копија докумената у односу на нужне трошкове, као и наплате такси на поднети захтев за приступ информацијама, што није у складу са овим законом.

Поменути проблеми, по оцени Повереника, имају извор у недовољном познавању садржине Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја од стране оних који у пракси треба да га примењују, као и у бројним случајевима „колизије“ одредби овог Закона са одредбама других закона, али и са подзаконским актима органа власти на различитим нивоима којима се прописују административне таксе.

У до сада познатим случајевима Поверник је, инсистирајући на примени Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, указивао органима власти на поступке који су били у супротности са Законом. Повереник је органима локалне власти, у одређеним случајевима, указивао на то да се приликом утврђивања административних такси морају поштовати одредбе Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Из истих разлога, у Служби Повереника припрема се и одговарајућа иницијатива ка надлежним министарствима.

Иначе, наведени проблеми јављали су се и као последица правне празнине настале због тога што је Влада Србије са значајном доцњом извршила своју обавезу, утврђену чланом 17. став 3. Закона, да пропише трошковник на основу кога орган власти обрачунава накнаду нужних трошкова насталих израдом копија докумената који се траже. Иако је Закон ступио на снагу у новембру 2004. године, Влада Србије је одговарајућу уредбу донела тек у јануару 2006. године.

Нажалост, ни усвајањем поменуте Уредбе проблем није решен, бар не у потпуности. Наиме, Уредбом Владе којом су прописани трошкови издавања копија докумената је одређено да су ови трошкови приход буџета Републике Србије, али Уредбом није одређен уплатни рачун на који се они уплаћују, што спречава, или бар у великој мери отежава њену примену.

5.3. Спровођење обуке и одржавање носача информација

Ако се изузму напред наведене активности које је Повереник и његова служба, у сарадњи са невладиним сектором имао, из достављених извештаја се закључује да највећи број државних органа није готово ништа или је сасвим мало радио на обуци својих кадрова за примену Закона о слободном приступу

информацијама од јавног значаја, иако је то Закон предвидео као изричиту обавезу сваког државног органа.

Одржавање носача информација (папирна документација, траке, филмови, електронски медији и сл.), поступање са њима и начин одржавања, су битан предуслов квалитетне примене овог закона и законска обавеза свих органа јавне власти. Из достављених извештаја органа би се могло закључити да је у овом погледу било нешто више активности у односу на спровођење обуке.

5.4. Подношење извештаја

Према одредбама члана 43. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, овлашћено лице државног органа подноси годишњи извештај Поверенику о радњама тог органа предузетим у циљу примене овог закона.

Осим државних органа, ова обавеза се односи и на друге органе јавне власти који у смислу овог закона, имају статус државних органа (органи територијалне аутономије, органи локалне самоуправе као и организације којима је поверено вршење јавних овлашћења).

Поводом израде и достављања годишњег извештаја, у току децембра месеца прошле године, упућено је писмо готово свим државним органима на које се односи законска обавеза достављања годишњег извештаја о примени Закона, а путем јавног саопштења такође два пута позвао све државне органе на извршење ове обавезе.

Пре тога, писмом упућеним октобра месеца, Повереник је подсетио државне органе на обавезе које проистичу из овог закона, укључујући подношење годишњег извештаја у складу са чл. 43. Закона, наглашавајући потребу вођења одговарајуће евиденције са свим подацима о предметима у којима поступају по овом закону, а који су неопходни за подношење извештаја.

Као последњи рок за достављање годишњег извештаја, одређен је 20. јануар 2006. године. Имајући у виду да је до тог рока мали број државних органа испоштовао ову обавезу, то су у овом извештају садржани подаци и из накнадно достављених извештаја, примљених закључно са 28.02.2006. године.

Закључно са тим датумом, извештај је доставило 310 државних органа. Имајући у виду, како је напред наведено, да не постоји каталог свих органа јавне власти на које се овај закон односи, посебно оних који у смислу овог закона имају статус државног органа, то се не може исказати процентуално који је број органа извршио ову обавезу у погледу достављања извештаја.

Извештај су доставили:

- Највиши државни органи: Народна скупштина, председник Републике, Влада, Врховни суд, Уставни суд, Републички јавни тужилац,
- Републички одбор за решавање сукоба интереса,
- Сва министарства, осим Министарства за капиталне инвестиције,
- Сви покрајински органи, осим Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство,
- Посебне организације: Управа за јавне набавке, Републички завод за статистику, Републички завод за развој, Комесаријат за избеглице.
- Народна банка Србије,
- Привредна комора Србије,
- Виши трговински суд и 10 трговинских судова,
- 17 окружних и 63 општинска суда, 3 органа за прекршаје,

- Тужилаштво за ратне злочине, 24 окружна и 56 општинских јавних тужилаштава,
- Градови, осим града Крагујевца, као и 84 општине,
- 5 управних округа и неколико органа јавне власти, за које не постоји законска обавеза достављања извештаја.

Преглед података о броју приспелих извештаја:

Државни орган	Укупно има	Доставили извештај	% достављених извештаја
Највиши држ. Органи (Н.скупштина, председник Републике, Влада, Врховни суд, Уставни суд, Р.ј. тужилац) Министарства	6	6	
Органи АП Војводине	17	16	94,11%
Органи ОП Војводине	19	18	94,7%
Окружни судови	30	17	56,6%
Општински судови	138	63	45,65%
Виши трговински суд	1	1	100%
Трговински судови	17	10	58,82%
Окружна ј. тужилаштва	30	24	80%
Органи за прекршаје	140	3	2,14%
Општ. ј. тужилаштва	109	56	51,38%
Градови	4	3	75%
Општине	173	84	48,5%
Остали државни органи	?	9	
Укупно		310	

Посебно се напомиње да ниједно јавно предузеће на републичком и покрајинском нивоу није доставило извештај, иако подаци о траженим информацијама говоре да је било доста интересовања јавности о њиховом раду, грађана као корисника услуга, али и самих организација синдиката у тим предузећима.

Одређен број органа, претежно правосудних, уместо извештаја о мерама на спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, доставио је Поверенику комплетан годишњи извештај о свом раду, за шта не постоји законска обавеза. То такође говори о недовољном познавању овог закона и обавеза које из њега проистичу, како у погледу формалног извршавања обавезе извештавања, тако и суштинске примене Закона.

5.5. Израда и објављивање информатора о раду

Према одредбама члана 39. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Упутства за објављивање информатора о раду државног органа, државни и други органи јавне власти који имају тај статус у смислу овог закона, у обавези су да израде информатор у електронском облику и објаве га на начин прописан Упутством, тј. путем интернета, тј. своје веб презентације, уз могућност објављивања и у неком другом облику.

Сврха доношења и објављивања информатора о раду државног органа је да се најбитнија питања о његовом раду учине доступним јавности, тражиоцима информација, грађанима и другим корисницима услуга и олакша остваривање неког другог права пред тим органом. Истовремено, то је и прилика да орган сам сагледа постојећу организацију, утврђене процедуре, и евентуално уочене недостатке отклони. Стога је значај израде и објављивања информатора несумњив за примену овог Закона, те ће се и у наредном периоду настојати на већем поштовању ове обавезе, укључујући и активирање механизма прекршајне одговорности.

Информатор треба да садржи податке о овлашћењима органа, врстама услуга које орган пружа и процедурама за остваривање права пред тим органом, податке о буџетским и другим средствима, њиховом трошењу, податке од значаја за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја и друге прописане податке који доприносе јавности рада тог органа.

И на ову законску обавезу, Повереник је подсетио државне органе писмом упућеним у октобру месецу прошле године, затим писмом упућеним у вези достављања извештаја као и путем јавних саопштења.

Према подацима из достављених извештаја, ову законску обавезу извршило је свега 46 државних органа и то према следећој структури:

Државни орган	Укупно има	Информатор израђен и објављен на веб сајту	%	Напомена Информатор израђен у тексту-није објављен на сајту
Највиши држ. Органи (Н.скупштина,председник Републике,Влада, Врховни суд, Уставни суд, Р.ј. тужилац)	6	2	33,3%	2
Министарства	17	9	52,90%	2
Органи АП Војводине	19	5	26,3 %	-
Окружни судови	30	3	10%	5
Општински судови	138	3	2,17 %	15
Виши трговински суд	1	1	100%	-
Трговински судови	17	4	23,5 %	4
Окружна ј. тужилаштва	30	-	0%	3
Органи за прекршаје	140	1	0,7 %	2
Општинска ј. тужилаштва	109	-	0%	17
Градови	4	2	50%	-
Општине	173	17	9,8 %	2
Остали државни органи	?	4	-	1
Укупно		51	-	53

Наведени подаци показују да је веома мали број државних органа испунио ову законску обавезу, па чак ни сви највиши државни органи, укључујући Владу. Када су у питању највиши државни органи, информатор су на својој интернет презентацији објавили Народна скупштина Србије и Врховни суд Србије, док су Генерални секретаријат Председника Републике и Уставни суд, информаторе сачинили у текстуалном облику.

У вези објављивања информатора на сајту органа, генерални проблем код органа у области правосуђа је непостојање техничких услова за то, тј. своје интернет презентације. То показује и податак да је одређен број ових органа, тј. судова и тужилаштва, информатор сачинио у текстуалном облику. Поводом указивања на проблеме у погледу стања техничке опремљености у правосуђу, Повереник је препоручио овим органима, да у складу са одредбама Упутства, у таквим ситуацијама могу договорити са непосредно вишим судом односно тужилаштвом, да се информатор објави на њиховом сајту или сајту Министарства правде.

Кад су у питању министарства и организације на републичком нивоу којима је поверено вршење јавних овлашћења, иако постоје технички предуслови за објављивање информатора, број органа који су израдили и објавили информатор је неоправдано мали. Исто се односи и на општине код којих је свега 9,8% објавило свој информатор.

У погледу квалитета, односно садржине објављених информатора, анализе показују следеће:

- Од највиших државних органа, информатор Народне скупштине Србије, по садржају објављених података о њеном раду, представља велики допринос у спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, а затим Врховног суда Србије.
- Када су у питању министарства, у објављеним информаторима, најчешће нема или су дати подаци веома оскудни, као нпр. подаци о платама, о јавним набавкама, о расположивој опреми и другим средствима рада, броју запослених, најзначајнија мишљења и ставови у вези примене закона за којима постоји велики интерес и сл. Ипак, заслужују да се као добар пример, помену информатор Министарства здравља и Министарства за државну управу и локалну самоуправу.
- Информатори правосудних органа су доста слични по методологији, садрже највише података о организацији, подацима за контакт, и најчешће податке који говоре о неадекватној опремљености органа.
- На локалном нивоу, од градова који су објавили информатор, као добар пример издваја се град Нови Сад, а међу општинама: Смедерево, Шабац, Сремска Митровица, Чачак, градска општина Палилула града Ниша.

* * *

На основу представљених података, може се закључити да је Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја у пракси почео да се примењује и да је степен његове примене у последњих пола године у приметном побољшању, али да и даље постоје веома озбиљни проблеми у његовој квалитетној имплементацији.

Ти проблеми указују на то да је потребно:

1. Обезбедити вршење надзора над применом Закона, укључујући активирање механизма прекршајне одговорности и утврђивање каталога субјеката на које се овај закон односи,

2. Активирати расположиве механизме извршења одлука Повереника, од стране Генералног секретаријата Владе,
3. Обезбедити усаглашавање других закона са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, у погледу јавности рада органа и доступности информација у току процедуре њиховог доношења, односно измена,
4. Да државни органи предузму мере за извршавање законске обавезе спровођења обуке кадрова за примену овог Закона,
5. Обезбедити додатни простор за рад Службе Повереника, као неопходан услов за пријем кадрова и одржавање ажурности у раду Службе.

Наведеним мерама били би отклоњени најкрупнији проблеми, односно административне препреке, и обезбеђене нужне претпоставке за доследнију и квалитетнију примену Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

За доследно спровођење овог закона, неопходно је у најкраћем року предузети мере за решавање напред евидентираних проблема и отклањање административних препрека.

ПОВЕРЕНИК

Родољуб Шабић, с.р.